

Més esquerdes a la CEI

El daltabaix financer evidencia més que mai les dependències, contradiccions i divorcis de Rússia amb les ex-repúbliques de l'URSS. Els estats de l'actual CEI difícilment es poden escapar de la crisi que sotraga fortament el seu principal soci.

La primera setmana de maig, quan encara quedava lluny la sotragada financera russa, el Banc Europeu per a la Reconstrucció i el Desenvolupament (BERD) es reunia a Kíev i feia públic el seu diagnòstic: l'antic bloc soviètic, Rússia inclosa, creixia significativament per primera vegada des de la caiguda del comunisme i l'aplicació de les reformes. Però tot seguit l'informe del BERD matisava: el creixement més efectiu es detectava als antics estats satèl·lits d'Europa central i oriental i als països bàltics, un 4,1% de mitjana, mentre que en la CEI, la mitjana de creixement no superava l'1,7%. El BERD també constata que del total d'inversions estrangeres a l'Est, més de 170.000 milions de dòlars, la proporció més important no anava a parar a les repúbliques ex-soviètiques. I davant aquest signe de reserva o desconfiança per part dels inversors, el BERD expressava també la seva inquietud per l'incert futur de l'economia russa i ucraïnesa.

Aquella reunió de primavera del BERD a Kíev va fer palesos els primers símptomes de la tempesta de l'estiu. El 23 de setembre, quan la crisi russa començava a degenerar en inflació i desproveïment, el govern de Kíev emetia senyals d'auxili. "Des que vam proclamar la independència el 1991 no hem estat mai tan a la vora de la catàstrofe financera", es lamentava el president ucraïnès Leònid Kutxma.

Kutxma, antic *apparattxik* del PCUS i ex-director de la fàbrica nacional de míssils de l'URSS, va saber reciclar-se i esdevenir un polític pragmàtic disposat a treure Ucraïna de l'aïllament nacionalis-

ta en què es va ensorrar durant el mandat del també *apparattxik* Leònid Kravtxuk. Va fer el desglaç amb Rússia, es va obrir a la Unió Europea, als Estats Units i a l'OTAN (sempre, és clar, en clau neutral i de frontissa) i tot i tenir un parlament controlat pels comunistes va anar esgarrapant espais reformistes sota la mirada expectant del Fons Monetari Internacional, que li va concedir un crèdit de 2.200 milions de dòlars.

ARXIU / EFE

Tots aquells esforços han quedat en gairebé no res. La sacsejada russa s'ha endut el 30% del valor del *hirvna*, la moneda ucraïnesa, i ha enderrocat o fa trontollar les fràgils estructures econòmiques que començaven a alimentar-se d'inversions estrangeres, com la de la sud-coreana Daewoo. I Ucraïna no ha pogut evitar trobar complicitats i remeis en els veïns russos. Durant la seva trobada amb Ieltsin en plena crisi política i financera russa, Kutxma va aconseguir la firma d'un acord per a la fabricació conjunta d'a-

vions Tupolev Tu-134. I també la participació de Rússia en la construcció de les centrals nuclears ucraïneses de Rovno i de Khmel'nitsk. Continuament es parla de les inversions occidentals per tancar Txernòbil. La crisi està obligant Kíev a mirar una mica més cap a Moscou.

Dirigisme, pobresa, petroli.

Qui sempre s'ha alimentat de les mirades del Kremlin és el règim nacionalista de Bielorrússia. Sembla que per al president Aleksandr Lukaixenko, a qui l'oposició democràtica titlla tant de nazi com d'estalinista, això de la crisi financera és un fenomen incapaç de contaminar el seu feu. Fins al punt que ha ofert a Primakov assessorament sobre economia estatalitzada, procurant no haver de dir que el dòlar valia 45.000 rubles bielorrussos el gener i ara supera els 60.000. Això al canvi oficial, perquè al mercat negre es paga a 180.000 rubles. La combinació de dirigisme soviètic i autarquia no és el que ha salvat Lukaixenko, sinó les "subvencions" del Kremlin, interessat a mantenir Bielorrússia com un gran escut entre l'OTAN i les fronteres russes. Però si les transferències de Moscou s'acaben, el règim de Minsk no té ni de bon tros les reserves ni els recursos d'Ucraïna per evitar la caiguda lliure.

Per a Moldàvia la crisi russa ha estat com l'epilèpsia que se suma a la misèria. Identificada com el país més pobre d'Europa (més que Albània) aquest tros de terra romana sempre conquerida pels russos no ha pogut trencar els vincles de dependència econòmica i política amb Moscou en set anys de teòrica independència. Amb tot

Leònid Kutxma, president d'Ucraïna, mira cada vegada més cap a Moscou.

La sacsejada russa ha enderrocat o fa trontollar les fràgils estructures econòmiques que començaven a alimentar-se d'inversions estrangeres.

Principalment polítics, ara s'hi han afegit els econòmics

DAVID FERNANDEZ

LES DADES DE L'ANTIGA URSS

REP. FEDERAL DE RUSSIA

Capital: Moscou
Superfície: 17.075.400 km²
Habitants: 148,1 milions
Població urbana: 72%
Esperança de vida: 66,5 anys
PNB: 331,9 mil milions \$
Atur: 9,3%
Moneda: ruble
Idioma oficial: rus
Cap d'estat: Borís Ieltsin

REPÚBLICA D'ESTÒNIA

Capital: Tallinn
Superfície: 45.100 km²
Habitants: 1,47 milions
Població urbana: 73,3%
Esperança de vida: 69,5 anys
PNB: 4.252 milions de dòlars
Atur: 10%
Moneda: corona estònia
Idioma oficial: estonià
Cap d'estat: Lennart Meri

REPÚBLICA D'AZERBAIDJAN

Capital: Bakú
Superfície: 86.600 km²
Habitants: 7,59 milions
Població urbana: 56,1%
Esperança de vida: 70,6 anys
PIB: 3.601 milions \$
Atur: 1,1%
Moneda: manet
Idioma oficial: turc
Cap d'estat: Geidar Aliev

REPÚBLICA DE LETÒNIA

Capital: Riga
Superfície: 64.500 km²
Habitants: 2,5 milions
Població urbana: 73,3%
Esperança de vida: 68,4 anys
PNB: 5.708 milions \$
Atur: 7,2%
Moneda: lats letó
Idioma oficial: letó
Cap d'estat: Guntis Ulmanis

REPÚBLICA DE GEORGIA

Capital: Tbilisi
Superfície: 69.700 km²
Habitants: 5,44 milions
Població urbana: 59%
Esperança de vida: 72,8 anys
PIB: 2.358 milions \$
Atur: 3,2%
Moneda: lari
Idioma oficial: georgià
Cap d'estat: E. Xevardnadze

REPÚBLICA DE LITUÀNIA

Capital: Vilnius
Superfície: 65.200 km²
Habitants: 3,72 milions
Població urbana: 72,8%
Esperança de vida: 70,4 anys
PNB: 7.070 milions de dòlars
Atur: 15,6%
Moneda: litas
Idioma oficial: lituà
Cap d'estat: A. Brazauskas

REPÚBLICA DE KAZAKHSTAN

Capital: Alma-Ata
Superfície: 2.717.300 km²
Habitants: 16,82 milions
Població urbana: 60,4%
Esperança de vida: 67,7 anys
PNB: 22.143 milions \$
Atur: 4,1%
Moneda: tengue
Idiomes oficials: kazakh i rus
Cap d'estat: N. Nazarbaiev

REPÚBLICA DE BIELORÚSSIA

Capital: Minsk
Superfície: 207.600 km²
Habitants: 10,34 milions
Població urbana: 72%
Esperança de vida: 69,7 anys
PNB: 21.356 milions \$
Atur: 4%
Moneda: ruble bielorus
Idioma oficial: bielorus i rus.
Cap d'estat: A. Lukaixenko

REP. DEL TURKMEENISTAN

Capital: Atxkha
Superfície: 488.100 km²
Habitants: 4,15 milions
Població urbana: 45,1%
Esperança de vida: 64,6 anys
PNB: 4.125 milions \$
Atur: sense dades
Moneda: manat
Idiomes oficials: turkmè i rus
Cap d'estat: S. Niazov

REPÚBLICA D'UCRAÏNA

Capital: Kiev
Superfície: 603.700 km²
Habitants: 14,81 milions
Població urbana: 70,9%
Esperança de vida: 68,8 anys
PIB: 84.084 milions \$
Atur: 7,6%
Moneda: hirnva
Idioma oficial: ucraïnès
Cap d'estat: Leònid Kutxma

REPÚBLICA D'UZBEKISTAN

Capital: Taixkent
Superfície: 447.400 km²
Habitants: 23,2 milions
Població urbana: 42%
Esperança de vida: 67,5 anys
PNB: 21.979 milions \$
Atur: 0,4%
Moneda: som
Idiomes oficials: uzbek, rus, tadjik
Cap d'estat: Islam Karimov

REPÚBLICA DE MOLDÀVIA

Capital: Chisinau
Superfície: 33.700 km²
Habitants: 4,44 milions
Població urbana: 52,6%
Esperança de vida: 67,6 anys
PIB: 3.996 milions \$
Atur: 1,5%
Moneda: leu
Idiomes oficials: moldau, búlgar i rus.
Cap d'estat: Petre Luchinsky

REPÚBLICA DE TADJIKISTAN

Capital: Duixanbé
Superfície: 143.100 km²
Habitants: 5,93 milions
Població urbana: 31,9%
Esperança de vida: 67,2 anys
PNB: 1.976 milions \$
Atur: 2,4%
Moneda: ruble rus
Idiomes oficials: tadjik i rus
Cap d'estat: E. Rakhmonov

REPÚBLICA D'ARMÈNIA

Capital: Erivan
Superfície: 29.800 km²
Habitants: 3,63 milions
Població urbana: 69%
Esperança de vida: 70,7 anys
PIB: 2.752 milions \$
Atur: 9,7%
Moneda: dram
Idioma oficial: armeni
Cap d'estat: L. T. Petrossian

REPÚBLICA DE KIRGUIZISTAN

Capital: Bixkek
Superfície: 198.500 km²
Habitants: 4,46 milions
Població urbana: 38,5%
Esperança de vida: 67,7 anys
PNB: 3.158 milions \$
Atur: 4,5%
Moneda: som
Idiomes oficials: kirguls i rus.
Cap d'estat: Askar Akaiev

Moldàvia ha aconseguit ajudes del Banc Mundial per valor de 277 milions de dòlars. A final de 1997 més del 85% de les estructures immobiliàries havien estat privatitzades. Però, segons reconeix el Banc Mundial, l'accés a la propietat de la terra és ple d'entrebancs perquè la gent no té informació sobre el que significa el dret a la propietat.

Del Caucas, la república que es ressentirà més, com Moldàvia, de la fallida russa és Armènia. Embolcallada entre l'Azerbaidjan i Turquia, enemics històrics, els armenis no han deixat de ser una república perifèrica de Rússia, de la qual depenen energèticament i comercialment. Menor és en canvi la dependència de Geòrgia, que tot i colpejada per la pobresa i la criminalitat, ha sabut, de la ma d'Eduard Xevardnadze, obrir escletxes per beneficiar-se del mercadeig d'oleoductes promoguts al Caucas per les multinacionals petrolieres, especialment les nord-americanes. Però la part del lleó de l'extracció del petroli de la mar Càspia se l'emporta, sobretot, l'Azerbaidjan, cada cop més allunyat de les esferes econòmiques russes.

El cor d'Àsia. Semblant a la d'Azerbaidjan és la posició del Kazakhstan, una de les més extenses i riques repúbliques ex-soviètiques i on la població d'origen rus havia arribat a ser hegemònica. "Som un país sobirà amb una economia estable",

va proclamar el president Nursultan Nazarbaiev en plena crisi russa. El Kazakhstan no para de signar acords amb empreses multinacionals i l'últim ha estat un contracte de 7.000 milions de dòlars per l'explotació de gas i petroli.

Més petit territorialment, de Turkmenistan ja fa temps que en diuen "el Kuwait centasiàtic". De Turkmenistan surt l'oleoducte que porta el cru fins el Pakistan, travessant l'Afganistan. Els taliban no han atacat mai els conductes gràcies a les seves bones relacions amb els interessos nord-americans.

Els pobres de la zona són, és clar, els que més depenen de Moscou: Kirguizistan i, sobretot Tadjikistan, en guerra civil intermitent entre pro-russos i islàmics des de 1992. Les setmanes posteriors al daltabaix de l'economia russa les forces islamistes van trencar els últims acords de pacificació tot anunciant episodis violents mancomunats amb els afganesos. Els islàmics, que comencen a ser el malson del règim de l'Uzbekistan (juntament amb el tràfic de drogues) han sabut intuir que potser ha arribat l'hora d'aprofitar la debilitat russa. A la CEI, un muntatge geopolític en què ni els russos (ni els no russos) no hi han cregut mai, cada cop li surten més esquerdes: d'aquelles que anuncien una amenaça de ruïna.

Libert Ferri